REJESTR DOTYCZY:

JANUS Stefan Władysław

mąż Jadwigi

s/c ..... i .....

z d. .....

* 22 marca 1910 w Krakowie

kraj: POLSKA

+ 11 listop. 1978 w East Farleigh, Kent

kraj: UK.

pochowany: spopielony

nr grobu: .....

Nr rejestracyjny

854 / 78

Nota zamieszczona:
w tomie .....
czesci .....

Indeks

VIRTUTI MILItari

Copyright: 1970
B.O. Jeżewski

Źródła i bibliografia c.d.

znak rozpoznawczy

* Tydzien Polski 18.11.78 - nekrolog — 47/ 18.XI.78

== Tydzien Polski 25.11.78 - nekrolog SPL podano, że zawiadomienie o pogrzebie ~~xxxxxx~~ ~~xxxxxxxxxx~~ podane bedzie osobno, a pogrzeb odbył sie 2o list. / — 47/25.XI.78/

* Skrzydła nr 6o3 s.46 "odeszli od nas" — 44/nr 6o3.46/

Uwagi:

LOTNICTWO - mjr pilot

Nota:

Ś. † P.

Stefan Władysław Janus

najukochańszy mąż, zmarł nagle 11 listopada 1978 przeżywszy 68 lat.

Msza święta pogrzebowa będzie odprawiona w kościele Św. Franciszka w Maidstone, Kent, w poniedziałek 20 listopada o godzinie 11 rano, po czym nastąpi odprowadzenie zwłok i spopielenie w krematorium Vinters Park.

Pogrążona w głębokim smutku

ŻONA

3154

Ś. † P.

Stefan Władysław Janus

mjr pilot, d-ca skrzydła dywizjonów myśliwskich „Northolt", odznaczony Orderem Virtuti Militari 5. klasy, czterokrotnie Krzyżem Walecznych i angielskimi Distinguished Service Order i Distinguished Flying Cross, zmarł nagle w Maidstone (Kent) 11 listopada 1978, w wieku 68 lat. Zawiadomienie o pogrzebie ukaże się oddzielnie.

Uroczysta msza św. żałobna za spokój Jego duszy odbędzie się w kościele Św. Andrzeja Boboli, Leysfield Rd., Londyn W12, w sobotę 2 grudnia o godz. 12.

Cześć Jego pamięci!

STOWARZYSZENIE LOTNIKÓW POLSKICH
W WIELKIEJ BRYTANII

8377

Przypisy:

odzn. bryt. D.S.O. /1943/, D.F.C. /1942/;

Źródła i bibliografia:

znak rozpoznawczy

* The Daily Telegraph 14.11.78 w dziale /Deaths"
* Dziennik Polski 16.11.78 - nekrolog 18/16.XI.78/
* Dziennik Polski 17.11.78 - nekrolog 18/17.XI.78/

JANUS. — On Nov. 11, 1978, suddenly at East Farleigh, Kent, STEFAN WŁADYSŁAW, aged 68, beloved husband of Jadwiga. Funeral Mass at St Francis Church, Maidstone, on Monday, Nov. 20, at 11 a.m., followed by cremation. No flowers, please. Donations if desired to British Heart Foundation.

Ś. † P.

Stefan Władysław Janus

lotnik i gorący patriota polski, urodzony 22 marca 1910 w Krakowie, oficer 2 pułku lotniczego, wychowawca młodego pokolenia lotniczego w Centrum Wyszkolenia Lotniczego w Dęblinie, uczestnik bitwy o Wielką Brytanię, jeniec niemieckich obozów, odznaczony Krzyżem Virtuti Militari, czterokrotnie Krzyżem Walecznych i brytyjskimi: Distinguished Service Order oraz Distinguished Flying Cross, zmarł nagle w East Farleigh, Kent, 11 listopada 1978.

Odszedł od nas niezawodny kolega, człowiek wielkiej wartości i prawego charakteru.

Cześć Jego pamięci!

PRZYJACIELE

3155

Ś. † P.

Stefan Władysław Janus

mjr pilot, d-ca skrzydła dywizjonów myśliwskich „Northolt", odznaczony Orderem Virtuti Militari 5. klasy, czterokrotnie Krzyżem Walecznych i angielskimi Distinguished Service Order i Distinguished Flying Cross, zmarł nagle w Maidstone (Kent) 11 listopada 1978, w wieku 68 lat. Zawiadomienie o pogrzebie ukaże się oddzielnie.

Uroczysta msza św. żałobna za spokój Jego duszy odbędzie się w kościele Św. Andrzeja Boboli, Leysfield Rd., Londyn W12, w sobotę 9 grudnia o godz. 12 (a nie 2 grudnia jak ogłoszono poprzednio).

Cześć Jego pamięci!

STOWARZYSZENIE LOTNIKÓW POLSKICH
W WIELKIEJ BRYTANII

8377

:: Polska 1939
:: Francja 1939-40
:: Wielka Brytania 1940-46
:: Związek Radziecki, Bliski Wschód i Włochy 1941-46
:: US Army Air Forces 1943-45
:: Front wschodni 1943-45
:: Wojenne relacje lotników
:: Życiorysy lotników polskich
:: Loty bojowe i operacyjne
:: Cmentarze wojenne
:: Szkoła Podchorążych Lotnictwa 1928-39
:: „Lista Bajana"
:: „Lista Krzystka"
:: Pozostałe artykuły i galerie
:: Podziękowania i źródła
:: Księga gości (dopisz się!)
:: O stronie/kontakt
:: Linki

Stefan Janus

Stefan Władysław Janus przyszedł na świat 22 marca 1910 r. w Woli Duchackiej koło Krakowa (ojciec Ignacy). Wychowywał się z trzema braćmi, późniejszymi lotnikami: Kazimierzem (pilot szybowcowy), Mieczysławem (zginął 30 grudnia 1938 r. w wypadku lotniczym jako pilot 123 eskadry myśliwskiej) i Romanem (zginął w katastrofie 28 lipca 1937 r. jako pilot 21 eskadry liniowej). W stolicy Małopolski uczęszczał do VI Państwowego Gimnazjum Męskiego im. Tadeusza Kościuszki, gdzie w 1928 r. zdobył świadectwo dojrzałości.

W wieku 21 lat został powołany do wojska. 10 sierpnia 1931 r. rozpoczął naukę wojennego rzemiosła w Szkole Podchorążych Rezerwy Artylerii we Włodzimierzu Wołyńskim. Po ukończeniu kursu unitarnego i właściwego szkolenia podchorążych, 30 czerwca 1932 r. ukończył SPRArt i skierowany został na praktykę do 7 pułku artylerii lekkiej w Częstochowie. Zdecydował się na zawodową służbę wojskową i podjął starania o przyjęcie do Szkoły Podchorążych Artylerii w Toruniu. Słuchaczem toruńskiej podchorążówki był od 16 września 1932 r. do sierpnia 1934 r. 15 sierpnia tego roku otrzymał promocję na stopień podporucznika artylerii.

Jeszcze jako podchorąży zainteresował się lotnictwem (być może z uwagi na sąsiedztwo 4 pułku lotniczego w Toruniu) i zgłosił się na aplikacyjny kurs pilotażu w Centrum Wyszkolenia Oficerów Lotnictwa. Bezpośrednio po ukończeniu SPArt wyjechał do Dęblina, gdzie w ciągu kolejnych dwunastu miesięcy uzyskał przeszkolenie w pilotażu podstawowym. 31 sierpnia 1935 r., już z gapą na piersi, zameldował się w 22 eskadrze liniowej 2 pułku lotniczego w Krakowie. W jednostce tej latał za sterami dwupłatowych lekkich samolotów bombowo-rozpoznawczych typu Breguet XIX. 21 kwietnia 1936 r. został skierowany do Lotniczej Szkoły Strzelania i Bombardowania w Grudziądzu na wyższy kurs pilotażu, który ukończył jako pilot myśliwski. 16 lipca 1936 r. powrócił pod Wawel z przydziałem do swej dawnej 22 eskadry, ale już dwa miesiące później - 16 września - trafił do 123 eskadry myśliwskiej. Rozpoczął tam karierę myśliwca jako pilot PZL P.7. 19 marca 1938 r. został przeniesiony do 122 eskadry, operującej wówczas na nieco nowocześniejszych P.11c. W okresie od 21 maja do 29 września 1938 r. był oficerem technicznym bazy 2 pułku lotniczego. 30 września powrócił do 122 eskadry, jednak po dwóch tygodniach otrzymał przeniesienie do Centrum Wyszkolenia Lotnictwa nr 1 w Dęblinie na stanowisko dowódcy plutonu 1 eskadry szkolnej Szkoły Podchorążych Lotnictwa. Pełniąc tę funkcję doczekał wybuchu wojny.

We wrześniu 1939 r. jako opiekun grupy dzielił losy podchorążych niedoszłej XIV promocji. Po nalotach Luftwaffe na sieć lotnisk dęblińskich ewakuował się na południowy-wschód. W dniu napaści Związku Radzieckiego na Polskę skierował się ku południowej granicy Polski. 19 września 1939 r. trzydzieści minut po północy na rozkaz swego przełożonego mjr. pil. Tadeusza Moszkowskiego, przeszedł z podopiecznymi na Węgry w Przełęczy Tatarskiej. Jako wojskowy uchodźca został internowany i od 24 września zamknięty był w obozie Nagykata.

26 października 1939 r. Janus uciekł z internowania. Posiadając wydany już wcześniej przez polski konsulat w Budapeszcie paszport, wyjechał legalnie do Jugosławii, a następnie do Grecji. Z Aten na pokładzie statku "Warszawa" odpłynął do Francji. Do Marsylii dotarł 22 listopada i jeszcze tego samego dnia pociągiem wyruszył do Lyonu. W Centrum Wyszkolenia Lotnictwa w Lyon-Bron pozostał nieco ponad trzy miesiące. 29 lutego 1940 r. w grupie dowodzonej przez mjr. pil. Roberta Beilla wyruszył do Afryki Północnej. Na lotnisko w Blidzie w Algierii dotarł 4 marca. Wraz z pięcioma innymi pilotami myśliwskimi (poza nim por. Wojciech Kołaczkowski, por. Jan Wiśniewski, por. Jan Szyszka, ppor. Zbigniew Gutowski i plut. Stanisław Grondowski) rozpoczął szkolenie na przestarzałych górnopłatowych myśliwcach typu Nieuport Delage NiD-662. Po upadku Francji z polskim personelem ośrodka Blida ewakuował się drogą lądową do marokańskiej Casablanki. Dołączył do zgrupowania polskich lotników, oczekujących na statek, mający zabrać ich do Wielkiej Brytanii. 29 czerwca 1940 r. Janus odpłynął do Gibraltaru. Po przesiadce na inny statek transportowy, 13 lipca 1940 r. dotarł do Liverpoolu.

Początkowo trafił do Bazy Sił Powietrznych w Blackpool, gdzie oczekiwał na przydział. Jako doświadczony myśliwiec skierowany został do pierwszego składu formującego się w Speke 308 Dywizjonu Myśliwskiego "Krakowskiego". Na stacji RAF Baginton zameldował się 12 września 1940 r. Rozpoczął szkolenie na Hurricane'ach I i w początkowym okresie służby latał operacyjnie na patrole nad konwojami i startował alarmowo na przechwycenie samolotów wroga. Od maja 1941 r. latał za sterami Spitfire'ów I, a po przeniesieniu "Krakowiaków" do Northolt pod Londynem zaczął brać udział w lotach bojowych nad okupowaną Europą, już jako pilot Spitfire'ów II. 21 czerwca 1941 r. objął dowództwo eskadry "A" 308 dywizjonu. Prawie dokładnie miesiąc później zniszczył swój pierwszy nieprzyjacielski samolot. 22 lipca 1941 r. podczas lotu nad Francją w rejonie Guines zaatakował z lotu koszącego lotnisko Luftwaffe, meldując później zapalenie dwóch zaparkowanych na nim Messerschmittów Bf 109. W locie powrotnym do bazy, nad Kanałem La Manche, dywizjon został zaatakowany przez trzy Bf 109. Jeden z nich, atakujący ppor. Jana Kremskiego, został ostrzelany przez Janusa z wszystkich karabinów. Janus meldował, iż Niemiec w kłębach czarnego dymu wpadł do wody. Po powrocie do Northolt zaliczono mu pewne zestrzelenie jednego samolotu, natomiast odrzucono zgłoszenie dwóch Meserschmittów zniszczonych na ziemi.

29 sierpnia 1941 r. po walce na północ od Hazebrouck meldował uszkodzenie kolejnego Messerschmitta, który w momencie ataku ostrzeliwał innego Spitfire'a. Z powodu pojawienia się na ogonie Janusa trzech innych niemieckich myśliwców musiał on zrezygnować z dalszego polowania na swój dotychczasowy cel i zająć się ratowaniem siebie. Trójkę prześladowców zgubił dopiero nad francuskim wybrzeżem i szczęśliwie powrócił do bazy. 21 września 1941 r. w walce z Luftwaffe nad Francją zestrzelił - już za sterami Spitfire'a V - kolejnego Messerschmitta. Goniąc go, celnie ostrzeliwując i "odprowadzając" do samej ziemi dostrzegł, jak nieprzyjaciel rozbił się w lesie na południowy zachód od Le Touquet. Ostatnie zwycięstwo powietrzne jako pilot 308 dywizjonu odniósł 24 października 1941 r. nad Kanałem La Manche, w rejonie przylądka Cap Gris Nez. W pierwszej fazie walki odłączył się ze swą sekcją od szyku dywizjonu i trafił jednego Niemca, który w ostrym nurkowaniu wpadł do morza. Odseparowawszy się w walce od reszty polskich pilotów, Janus leciał samodzielnie w kierunku Anglii, tuż pod warstwą chmur. Po drodze dostrzegł wynurzającego się z obłoków tuż przed nim Messerschmitta i zaatakował go. Z powodu zacięcia się karabinów maszynowych nie był w stanie dobić przeciwnika, lecz leciał za nim, chcąc upewnić się, czy został zestrzelony. W tym momencie zauważył wokół siebie ślady przelatujących pocisków i dwa Messerschmitty atakujące go od ogona. Zdołał uciec w chmury i bezpiecznie powrócić do Anglii. Zaliczono mu dwa samoloty zestrzelone na pewno.

11 listopada 1941 r. został przeniesiony do 315 Dywizjonu Myśliwskiego "Dęblińskiego", obejmując dowodzenie tą jednostką. U "Dębliniaków" zniszczył tylko jeden samolot, ale za to dający mu honorowy tytuł asa myśliwskiego: 8 grudnia 1941 r. podczas starcia nad Kanałem La Manche atakował jednego Messerschmitta i zaobserwował, jak trafiony w nurkowaniu leci w stronę morza. Chwilę później związał się w walce z drugim nieprzyjacielem i nie widział momentu katastrofy swej ofiary, jednak na powierzchni wody dostrzegł plamę oleju, która przypuszczalnie pochodziła z "jego" Messerschmitta. Zestrzelenie zaliczono mu jako pewne.

29 kwietnia 1942 r. objął dowództwo I Skrzydła Myśliwskiego w Northolt. W jego skład wchodziły wówczas 303 Dywizjon im. Tadeusza Kościuszki, 316 Dywizjon "Warszawski" oraz 317 Dywizjon Myśliwski "Wileński" (później, w związku z przesunięciami jednostek na odpoczynek, ich miejsce zajęły inne dyonu). W okresie intensywnych lotów nad Francją i Belgią w 1942 r. zapisał na swoim koncie ostatnie, szóste pewne zestrzelenie - 26 lipca. Atakowany przez niego pomiędzy angielskim a francuskim wybrzeżem Focke-Wulf Fw 190 w niekontrolowanym nurkowaniu wpadł w chmury (mimo braku pewności, samolot ten zaklasyfikowano jako zestrzelony na pewno).

19 sierpnia 1942 r. jako dowódca I Skrzydła Myśliwskiego (wówczas w sile pięciu dywizjonów) brał udział w operacji "Jubilee", będącej próbnym desantem na Europę. Walki powietrzne nad Dieppe, gdzie miało miejsce lądowanie kanadyjskich oddziałów, zakończyły się dla podległuch mu lotników ogromnym sukcesem. Polakom zaliczono oficjalnie 15 i 1/2 zestrzeleń pewnych, 5 zestrzeleń prawdopodobnych oraz 3 uszkodzenia, za cenę jednego pilota poległego i jednego w niewoli. Sam Janus za dowodzenie w czasie operacji (sam wykonał tego dnia dwa loty bojowe) został wkrótce zgłoszony do wysokiego brytyjskiego odznaczenia,

Distinguished Service Order.

26 stycznia 1943 r. wystartował z Northolt na czele 306 Dywizjonu "Toruńskiego" i 315 Dywizjonu "Dęblińskiego", prowadząc je na wymiatanie w rejon St. Omer i Dunkierki. Miał to być jego ostatni lot jako dowódcy, na popołudnie zaplanowane było przejęcie I Skrzydła Myśliwskiego przez mjr. Wojciecha Kołaczkowskiego. Po pomyślnym wykonaniu zadania, w locie powrotnym do Anglii, na północny zachód od Gravelines doszło do zderzenia samolotu Janusa - Spitfire'a IX UZ-J (BS241) - z maszyną sierż. Wawrzyńca Jasińskiego z 306 dywizjonu. Oba samoloty poszły w dół, jednak jedynie Janus zdążył wyskoczyć na spadochronie. Jasiński wpadł do morza, a jego ciało zostało wyrzucione później na francuski brzeg. Janus także wpadł do wody, jednak dzięki "mae-westce" i pontonowi zdołał się uratować, nie odnosząc obrażeń. Został wyłowiony przez rybaków i przekazany do niewoli w ręce Niemców. Trafił do obozu jenieckiego dla oficerów lotnictwa Stalag Luft 3 w Żaganiu. Wcześniej przypuszczalnie zwyczajowo był przesłuchiwany przez oficerów Luftwaffe i krótko przebywał w obozie przejściowym Dulag Luft w Wetzlar koło Frankfurtu nad Menem.

W żagańskim obozie jenieckim dołączył do liczącej kilkadziesiąt osób grupy polskich oficerów, która pod koniec wojny rozrosła się do około setki. Stosunkowo krótko po przybyciu tam, bo już 15 sierpnia 1943 r., wraz z piątką towarzyszy podjął próbę ucieczki z obozu. Ich plan polegał na tym, że jeden z jeńców - władający biegle niemieckim Holender F/Lt Bram van der Stok - z podrobioną przepustką, w zdobytym mundurze wartownika-podoficera Luftwaffe - przeprowadzi przez bramę "pod eskortą" pozostałą piątkę. Stanowili ją (poza Janusem) Brytyjczycy F/Lt Ronald Ellen (wzięty do niewoli jako pilot 82 squadronu), S/Ldr Lionel Jennens (195 squadron), W/Cdr Robert Tuck (dowódca Duxford Wing) oraz Amerykanin Col. Charles Goodrich. Grupie udało się pokonać pierwszy punkt kontrolny przy bramie, jednak drugi strażnik zatrzymał ich i wszczął alarm. Jego podejrzenia wzbudziło to, że w ciągu kwadransa obóz opuściły w towarzystwie "niemieckich żołnierzy" aż dwie grupy jeńców. Chwilę wcześniej w analogiczny sposób uciekło z obozu 26 jeńców, m.in. polski pilot por. Witold Łokuciewski.

W Stalagu Luft 3 Janus był on jednym z najstarszych stopniem (wowczas jako major, w brytyjskim stopniu Acting Wing Commandera) polskich lotników. Cieszył się szacunkiem i sympatią współjeńców, toteż gdy zapadła decyzja o organizacji masowej ucieczki został wybrany przełożonym komitetu ucieczkowego baraku nr 107, w którym mieszkali wyłącznie polscy oficerowie. Jego najbliższym współpracownikiem został mjr naw. Antoni Kiewnarski z 305 Dywizjonu Bombowego "Ziemi Wielkopolskiej". Sam Janus nocą z 24 na 25 marca 1944 r. nie uciekał lub nie zdążył opuścić terenu obozu przez podkop, zapewne ocalając dzięki temu życie. Większość schwytanych uciekinierów z Żagania - w tym wszystkich Polaków - zamordowano. W Żaganiu pozostał do 20 stycznia 1945 r. Tego dnia jeńcy pod eskortą zostali ewakuowani w kolumnie marszowej na zachód, uciekając przed nadciągającą Armią Czerwoną. Wolność odzyskał na początku maja 1945 r., zostając wyzwolonym przez oddziały alianckie przypuszczalnie w miejscowości Luckenwalde na południe od Berlina, gdzie wiosną 1945 r. przebywała większość jeńców z dawnego Stalagu Luft 3.

Do Wielkiej Brytanii Janus powrócił 9 maja 1945 r. drogą powietrzną. Po wyczerpującym okresie spędzonym w niewoli został skierowany na zwyczajowy odpoczynek i rekonwalescencję. Początkowo przydzielono go do Bazy Sił Powietrznych w Blackpool (potem w Dunholme Lodge). 17 września 1945 r. powrócił do regularnej służby i został skierowany do jednostki wyszkolenia bojowego 61 OTU w Keevil na staż. Od 1 lutego 1946 r. miał przydział do dowództwa 11 Grupy Myśliwskiej RAF w Uxbridge na staż jako oficer operacyjny. Na początku 1947 r. wstąpił do Polskiego Korpusu Przysposobienia i Rozmieszczenia, decydując się ostatecznie na pozostanie w Wielkiej Brytanii.

Służbę w polskim lotnictwie Stefan Janus zakończył w polskim stopniu majora i brytyjskim Squadron Leadera. W Anglii wykonał 110 lotów bojowych i 27 lotów operacyjnych. Odznaczony został Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari (nr 9267), czterokrotnie Krzyżem Walecznych, czterokrotnie Medalem Lotniczym, Polową Odznaką Pilota, brytyjskimi Distinguished Service Order oraz Distinguished Flying Cross, a także medalami pamiątkowymi.

Według niepotwierdzonych informacji na początku lat pięćdziesiątych Janus miał należeć do grupy szkolonej przez CIA w celu przeniknięcia do Polski i uprowadzenia odrzutowego samolotu MiG-15, jednej z nowocześniejszych broni bloku wschodniego, którym dysponowało także lotnictwo ludowego Wojska Polskiego. W 1953 r. wstąpił do Royal Air Force i służył w brytyjskim lotnictwie do 1965 r., m.in. na stacji RAF West Malling. Przez wszystkie lata posiadał stopień Flight Lieutenanta i nigdy nie objął stanowiska ściśle dowódczego. Jego karierę wojskową zakończył przebyty w 1965 r. zawał. Jako emeryt zamieszkał w East Farleigh, na przedmieściach miasta Maidstone. Major Stefan Janus zmarł w swym domu na zawał 11 listopada 1978 r., mial 78 lat. Jego prochy złożono na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie. Był żonaty z Jadwigą z domu Wróblewską, nie miał dzieci.

Data	Samolot	Jednostka	Zniszczony na pewno	Zniszczony prawdopodobnie	Uszkodzony
22.07.1941	Spitfire IIB, ZF-F (P8320)	308 dywizjon	Bf 109		
29.08.1941	Spitfire IIB, ZF-J (P8516)	308 dywizjon			Bf 109
21.09.1941	Spitfire VB, ZF-[?] (W3820)	308 dywizjon	Bf 109		
24.10.1941	Spitfire VB ZF-J (AB930)	308 dywizjon	Bf 109		
24.10.1941	Spitfire VB ZF-J (AB930)	308 dywizjon	Bf 109		
08.12.1941	Spitfire VB PK-C (AB931)	315 dywizjon	Bf 109		
26.07.1942	Spitfire VB, JH-J (EN916)	I Skrzydło Myśliwskie	Fw 190		
		Razem	6	0	1

Wojciech Zmyślony

Źródła:

fotografia ze zbiorów pana Michała Ślizowskiego
materiały otrzymane dzięki uprzejmości pana Michała Ślizowskiego
dokumenty z Instytutu Polskiego i Muzeum Sikorskiego w Londynie
Belcarz B., Polskie lotnictwo we Francji 1940, Stratus, Sandomierz 2002
Chytkowski A., Lotnicy z Prokocimia, Dom Książki, Częstochowa 2003
Cynk J. B., Polskie Siły Powietrzne w wojnie 1943-1945, AJ-Press, Gdańsk 2002
Kubala K., Ostatni lot Stefana Janusa [w:] Skrzydła, grudzień 2001
Szubański R., Pięćdziesięciu z Żagania, Książka i Wiedza, Warszawa 1987

:: wstecz